

FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter

Distr.: allmenn
14. november 2022.

Original: engelsk

Uredigert forhåndsversjon

Menneskerettighetskomité

Synspunkter vedtatt av komiteen under artikkel 5 (4) i tilleggsprotokollen angående kommunikasjon nr. 2926/2017*,**,**

<i>Kommunikasjon inngitt av:</i>	Imran Ali og Bakhtaware Ali (representert av advokatene dr. Eirik Bjørge og professor Mads Andenæs)
<i>Påståtte ofre:</i>	Wahaj Ali, Imran Ali og Bakhtaware Ali
<i>Statspart:</i>	Norge
<i>Meddelelsesdato:</i>	4. januar 2017 (første inngivelse)
<i>Dokumentreferanser:</i>	Vedtak gjort i overensstemmelse med regel 92 i komiteens forretningsorden, sendt til statsparten 5. januar 2017 (ikke utstedt i dokumentformat)
<i>Vedtakelsesdato for synspunktene:</i>	14. juli 2022
<i>Saksområde:</i>	Internering før uttransportering
<i>Prosessuell innsigelse:</i>	Tillatelighet – uttømming av nasjonale rettsmidler
<i>Materiell innsigelse:</i>	Vilkårlig arrest – internering; vilkår for internering; barns rettigheter; tortur; familierettigheter
<i>Artikler i konvensjonen:</i>	7, 9, 17(1), 24
<i>Artikkel i tilleggsprotokollen:</i>	5 (2) (b)

1.1 Forfatterne av meddelelsen er Imran Ali, født 1980, og Bakhtaware Ali, født 1983, begge afghanske statsborgere. De hevder at statsparten har brutt rettighetene til sønnen deres, Wahaj Ali, en afghansk statsborger født i 2012, og til seg selv under artiklene 7, 9 og 17 (1) i konvensjonen, og rettighetene til sønnen deres under artikkel 24 i konvensjonen. Statsparten sluttet seg til tilleggsprotokollen med virkning fra 23. mars 1976. Forfatterne er representert ved advokater.

* Vedtatt ved komiteens 135. sesjon (27. juni til 27. juli 2022).

** Følgende medlemmer av komiteen deltok da kommunikasjonen ble gransket: Tania María Abdo Rocholl, Wafaa Ashraf Moharram Bassim, Yadh Ben Achour, Arif Bulkan, Mahjoub El Haiba, Shuichi Furuya, Carlos Gomez Martinez, Marcia V. J. Kran, Duncan Laki Muhumuza, Photini Pazartzis, Hernan Quezada Cabrera, Vasilka Sancin, José Manuel Santos Pais, Chongrok Soh, Kobaujah Tchamdja Kpatcha, Hélène Tigroudja, Imeru Tamerat Yigezu og Gentian Zyberi.

*** Tekster med individuelle uttalelser av komitémedlemmene Arif Bulkan, José Manuel Santos Pais, Hélène Tigroudja, Imeru Tamerat Yigezu (tar delvis dissens) og Shuichi Furuya, Marcia V. J. Kran, Duncan Laki Muhumuza (bifaller) er vedlagt gjeldende vedtak.

1.2 2. februar 2018 tok komiteen gjennom sine spesialrapportører stilling til ny kommunikasjon og midlertidige tiltak og besluttet å avvise statspartens anmodning om å tillate at kommunikasjonen ble gransket uavhengig av realitetsspørsmålene.

Fakta som inngitt av forfatterne

2.1 Kommunikasjonen handler om at forfatterne og sønnen deres, som på det tidspunktet var 1–2 år gammel, var internert ved Politiets utlendingsinternat på Trandum i 76 sammenhengende dager. Forfatterne bemerker at Utlendingsdirektoratet avviste asylsøknaden deres 18. juli 2012. Utlendingsnemnda avviste anken deres 5. februar 2013. De ble pålagt å forlate Norge innen 13. mars 2013. De anket vedtaket fordi de fryktet for livene sine i Afghanistan, men anken ble avvist 18. og 22. mars 2013.¹ 17. mars 2014 ble forfatterne deportert til Afghanistan, men ved ankomst Kabul utga de seg for å være pakistanske statsborgere, noe som førte til at de afghanske myndighetene nektet dem adgang til riket. 18. mars 2014 ble forfatterne og sønnen deres satt i forvaring ved Politiets utlendingsinternat på Trandum.

2.2 I sin kjennelse av 19. mars 2014 besluttet Oslo tingrett at familien skulle interneres frem til 2. april 2014. Retten mente at det faktum at familien hadde unnlatt å forlate Norge i mer enn ett år etter tidsfristen, medførte en reell mulighet for at de ville rømme, særlig fordi de da de ble deportert til Afghanistan, hadde utgitt seg for å være pakistanske statsborgere. De ble derfor returnert til Norge, der de bekreftet at de var afghanske statsborgere og ga sterkt uttrykk for sitt ønske om å få bli i landet. Retten konkluderte at de ikke ville returnere frivillig til Afghanistan, og at det på grunn av risikoen for rømming ikke var noen alternativer til å internere dem. Retten henviste til artikkel 99 i utlendingsloven om bruk av tvangsmidler og FNs konvensjon om barnets rettigheter (barnekonvensjonen) og vurderte forfatternes argument om at internering ville være uforholdsmessig, ettersom de hadde et lite barn som var født i mai 2012. Den kom imidlertid frem til at interneringen ikke var uforholdsmessig. Familien skulle settes i forvaring ved familieenheten på Trandum-senteret, der sønnen deres ville ha tilgang til utendørs lekeplasser. Retten bemerket i den anledning at barnevernet ikke hadde noen innvendinger til at sønnen bodde på familieenheten. Familien skulle føres til den afghanske ambassaden for å få reisedokumenter.

2.3 Rettens beslutning ble opprettholdt av Borgarting lagmannsrett 25. mars 2014 og i dobbeltbeslutningen fra Høyesterett 1. april 2014. Senere besluttet Oslo tingrett at familien skulle interneres 2. april 2014 (fire ukers internering), 30. april 2014 (to uker), 14. mai 2014 (to uker; opprettholdt av Borgarting lagmannsrett 16. mai 2014) og 28. mai 2014 (to uker). Resonnementet i kjennelsen av 19. mars 2014 ble gjentatt i alle etterfølgende beslutninger. Selv om samtlige kjennelser også involverte forfatternes sønn, ble han ikke behandlet som en part. Familien ble uttransportert til Afghanistan 2. juni 2014.

2.4 Forfatterne bemerker at fasilitetene ved Trandum-senteret er for dårlig utstyrt til å huse familier med små barn i mer enn én natt, og at de færreste bor der lenger enn det. Familien ble bosatt på en liten celle som ble låst om natten. Forfatternes sønn ble skremt av at politiet var til stede, og ble febrilsk. Han kunne ikke spise den «tarvelige» maten, som han reagerte allergisk på, slik at han gikk ned i vekt.² Til å begynne med nektet politiet ham å leke utenfor cellen, med henvisning til at det ville være i strid med reglene. Situasjonen fikk ham til å gråte. I ren desperasjon slo fru Ali hodet sitt mot celledøren. Omsider lot en politibetjent sønnen deres være utenfor cellen til klokken 22:00. Da han senere ble syk, tok det en uke før de fikk hjelp av lege. Selv om myndighetene hevder at familieenheten er atskilt fra resten av senteret, ble de eksponert for skrik og rop fra andre internerte, blant annet hver gang de gikk til uteplassen eller for å snakke med legen eller den juridiske rådgiveren sin, og ble vitne til forsøk på selvskading og selvmord. Dette gjorde dypt inntrykk på sønnen deres, som gråt om nettene.

¹ Forfatterne oppgir ikke hvilken institusjon som kunngjorde disse vedtakene angående anken.

² Forfatterne henviser til en rapport fra barnevernet datert 25. april 2014 som sier at herr Ali viste frem et utslett som strakk seg over store deler av sønnens kropp, og påpekte at sønnen hadde gått ned i vekt fordi han reagerte allergisk på den norske maten. Forfatterne fikk derfor tillatelse til selv å tilberede mat, men klaget over hvor sjeldent de fikk tilgang til ferske matvarer. Politiet oppga at familien hadde tilgang til en kompetent lege som tok guttens hudproblem på alvor.

22. mars 2014 hadde familien ennå ikke fått besøk av barnevernet. De følte seg svært nedstemt.

2.5 Søvn mønsteret til forfatterne sønn ble forstyrret, og han var våken om nettene, noe barnevernet mente skyldtes mangel på aktivisering på dagtid. Han ble stadig sykere og hadde symptomer på sterk feber, særlig etter klokken 22:00. En kveld da han var ekstra dårlig, ble forfatterne nektet å gå til lekerommet og å få gå til legen, noe som fikk dem til å se etter gjenstander de kunne bruke til å begå selvmord. Da barnevernet tok dem ut av senteret for at sønnen skulle få leke, var det flere uniformerte politibetjenter til stede, noe som fikk dem til å føle seg som kriminelle. Det at han fikk se andre barn komme til og reise fra senteret, bidro til å gjøre ham mer nedstemt.

2.6 Ifølge forfatterne sier en rapport fra Menneskerettighetsutvalget til Norsk psykologforening at Trandum-senteret ikke egner seg for barn, men at det fungerer som et «fengsel» der knapt en eneste psykolog eller psykiater får adgang. Rapportene forteller at familieenheten ikke muliggjør den nære fysiske kontakten barn kan ha behov for, og at høye piggrådgjerder er synlige fra den utendørs lekeplassen. Barna får ikke lov til å beholde leker, kosedyr eller klær, og foreldrene kan ikke styre barnas liv. Miljøet kjennetegnes av stress og ustabilitet. I desember 2015 kritiserte Stortingets ombudsmann for forvaltningen og den nasjonale forebyggingsenheten mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse senteret for å være uegnet for barn på grunn av støynivået fra flyplassen som ligger like ved, som er landets største, og fordi familieenheten ikke er skjermet mot andre enheter, slik at barna eksponeres for uroligheter, selvskading og selvmordsforsøk. Lederen for Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere har tatt til orde for at interneringen av barn i Norge er ulovlig, at senteret ikke er et psykologisk tilfredsstillende miljø for barn, og at gjeldende praksis er i strid med FNs barnekonvensjon.

2.7 Myndighetsorganet som har ansvar for senteret, Politiets utlendingsenhet, har erkjent at senteret «ikke er et optimalt sted for barn». Senteret er det eneste fengselet som ikke er en del av Kriminalomsorgsdirektoratet, noe som gjør at det ikke er underlagt det ordinære myndighetsapparatet for norsk politi. Til sammenlikning er Politiets utlendingsenhet direkte ansvarlig overfor justisministeren og er dermed politisk styrt. Ifølge forfatterne ville ikke påtalemyndigheten kreve internering av barn, noe som er i strid med norsk strafferett.

2.8 Forfatterne fremhever at de har uttømt de nasjonale rettsmidlene ved å føre saken sin gjennom alle nivåer av statspartens rettsvesen. Den avgjørende kjennelsen fra Høyesterett, HR-2016-00619-U av 18. mars 2016, viser at de ikke hadde rimelige utsikter til å vinne frem ved å ta i bruk ytterligere rettsmidler.

2.9 I et brev datert 29. januar 2017 indikerer forfatterne at de bor i Pakistan. De legger ved en legeerklæring med forskrivning av medisiner mot sønnens «fobier».

Klagen

3.1 Forfatterne hevder at de ble internert vilkårlig og ulovlig i henhold til artikkel 9 i konvensjonen. Internering av et barn basert på foreldrenes migrasjonsstatus er alltid ulovlig under artikkel 9 i konvensjonen og et brudd på barnets rettigheter.³ I gjeldende sak er dette særlig tilfelle gitt den lange tiden familien var internert, og fordi myndighetene ikke gjennomførte en passende vurdering av forholdsmessigheten og ikke godtgjorde at mindre

³ Working Group on Arbitrary Detention, *United Nations Basic Principles and Guidelines on remedies and procedures on the right of anyone deprived of their liberty to bring proceedings before a court*, A/HRC/30/37, avsn. 113-114; rapport fra FNs spesialrapportør mot tortur til Menneskerettighetsrådet, A/HRC/28/68, 5. mars 2015, avsn. 80; Den europeiske menneskerettighetsdomstol, *Popov v. France*, dom (realitetsspørsmål og rimelig erstatning), henstilling nr. 39472/07 og 39474/07, 19. januar 2012; *A.B. and Others v. France*, dom, henstilling nr. 11593/12; *A.M. and Others v. France*, dom, henstilling nr. 24587/12; *R.C. v. France*, dom, henstilling nr. 76491/14; *R.K. and Others v. France*, dom, henstilling nr. 68264/14; *R.M. and Others v. France*, dom, henstilling nr. 33201/11.

innгриpende tiltak ville ha vært utilstrekkelige. En reell prøving ville ikke åpnet for å internere et så lite barn i 76 dager. Ifølge FN-eksperter kan det aldri rettferdiggjøres å plassere et barn i et utlendingsinternat, ettersom slik internering aldri er i deres beste interesse og utgjør et klart brudd på barnets rettigheter.⁴ Likeledes har FNs komité for barnets rettigheter og FNs høykommissær for flyktninger uttalt at internering av barn har ødeleggende virkninger på deres fysiske, følelsesmessige og psykologiske utvikling.⁵ I pågjeldende sak utløste interneringen av familien nødvendigvis angst hos sønnen. Han ble tvunget til å være til stede under avhør og retterganger og ble fulgt av politibetjenter da han ble ført ut av senteret. Det faktum at familien ble låst inne om nettene, var svært skadelig for ham, både direkte og indirekte, ettersom han måtte se foreldrene lide. Familiesonen er ikke atskilt fra voksesonen på en tilfredsstillende måte, noe som medfører at små barn blir utsatt for sterke inntrykk.

3.2 Forfatterne påberoper enda et brudd på artikkel 9 i konvensjonen fordi norsk lovgivning ikke oppfyller konvensjonens krav til at lovregimet som åpner for bruk av frihetsberøvelse, er klart og tydelig. Paragraf 106(1)(b) i utlendingsloven sier at «En utlending kan pågripes og interneres når [...] det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen vil unndra seg iverksettingen av et vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket». Ifølge paragraf 106(3) gjelder straffeprosessloven §§ 174 til 191 «så langt de passer». Formuleringen «så langt de passer» har vært kritisert av Husabø-kommisjonen. Ifølge forfatterne er det ikke klart hvilke av paragrafene 174 til 191 – for eksempel paragraf 185(2) – som fastslår en internering på maksimalt to uker, som gjelder for barn. De argumenterer for at noen av vedtakene i gjeldende sak ser ut til å ha gjort paragraf 185(2) gjeldende, men ikke andre. Domstolene pleier å fastsette to ukers internering og så forlenge den gjentatte ganger. Paragraf 184 i straffeprosessloven krever at internering av barn bare brukes som en siste utvei, men ifølge Husabø-kommisjonen er denne normen bare nevnt i halvparten av sakene.

3.3 Forfatterne påberoper også brudd på artikkel 7 og 9 i konvensjonen på bakgrunn av at den vilkårlige og langvarige interneringen av familien og de vanskelige interneringsforholdene, herunder eksponering for uroligheter og det at familien ble vitne til eller fryktet tilfeller av selvskading eller selvmord, og hadde utilstrekkelig tilgang til somatiske og mentale helsetjenester, gradvis påførte familien alvorlig og irreversibel skade.

3.4 Forfatterne påberoper også brudd på sin sønns rettigheter under artikkel 24 i konvensjonen og et brudd på artikkel 17 (1) i konvensjonen på vegne av hele familien. Myndighetene gjorde så å si ingenting for å finne andre og mindre innгриpende virkemidler enn internering, for eksempel å plassere familien i en annen type losji eller kreve at de meldte fra hvor de var, noe forfatterne hadde gitt uttrykk for at de ville akseptere. I sitt vedtak av 25. mars 2014 avviste Borgarting lagmannsrett alternativer til internering på bakgrunn av at forfatterne ikke hadde oppgitt noe annet oppholdssted enn Trandum-senteret, selv om advokaten deres foreslo at de kunne bo på asylsenteret. Myndighetene og retten vurderte ikke alternativer til internering, la ikke frem begrunnelser som viste at det var tatt hensyn til forholdsmessigheten ved interneringen, og gjorde ikke en passende vurdering av sønnens situasjon.

3.5 Forfatterne ber om at statsparten anerkjenner bruddene på konvensjonen; at den ber familien om unnskyldning; at den gir dem en passende erstatning, herunder for påført stress og psykisk ubehag, pålydende \$ 50 000 til hvert av familiemedlemmene og \$ 10 000 for rettslig bistand. De krever at statsparten forsikrer at den vil slutte å ha barn i forvaring ved Trandum-senteret, og at myndighetene når de vurderer en internering av utlendinger som nødvendig, må sørge for en passende og individuell evaluering av nødvendigheten, vurdere mindre innгриpende alternativer, tilveiebringe en prosedyre for en periodisk og uavhengig prøving av nødvendigheten av vedvarende internering og sørge for en effektiv

⁴ OHCHR: «Children and families should never be in immigration detention – UN experts», <<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2016/12/children-and-families-should-never-be-immigration-detention-un-experts>>.]

⁵ UNHCR, «Beyond Detention: A Global Strategy to support governments to end the detention of asylum-seekers and refugees», s. 5.

rettslig prøving. De ber videre om at norsk lov tilpasses for å eliminere alle former for internering av barn på bakgrunn av barnas eller foreldrenes immigrasjonsstatus eller immigrasjonsrelaterte lovbrudd.

Statspartens observasjoner om tillatelighet

4.1 I sine observasjoner datert 14. mars 2017⁶ fremhever statsparten at kommunikasjonen må avvises fordi de nasjonale rettsmidlene ikke var uttømt, ettersom forfatterne ikke anket tingrettens kjennelser av 2. april, 30. april og 28. mai 2014 og heller ikke Borgarting lagmannsretts kjennelse av 16. mai 2014. Statsparten bemerker at de hadde adgang til fri rettshjelp, og at de hadde to høyt kvalifiserte advokater.

4.2 Statsparten viser til at forfatterne ikke begjærte reversering av interneringsvedtaket om dem under siste ledd av paragraf 184 i straffeprosessloven og paragraf 106 i utlendingsloven. De begjærte seg heller aldri løslatt av retten i henhold til siste ledd av paragraf 185 i straffeprosessloven, som retten kan innvilge «på noe tidspunkt» hvis den kommer frem til at politiets etterforskning «ikke fremmes med tilstrekkelig hurtighet» i sitt forsøk på å anskaffe identifikasjonspapirene som er nødvendige for uttransporteringen, og at «fortsatt varetekt ikke er rimelig». Endelig begjærte forfatterne seg ikke løslatt i medhold av paragraf 187(a) i straffeprosessloven, som sier at «Den som er fengslet, skal løslates så snart retten eller påtalemyndigheten finner at grunnen for varetektsfengsling er falt bort».

4.3 Statsparten fremhever at de nasjonale rettsmidlene var tilgjengelige og effektive. For det første kom Høyesteretts dom i HR-2016-00619-U to år etter familiens internering og eliminerer derfor ingen utsikter til å vinne frem med en anke av rettens beslutninger. For det andre gjaldt den dommen internering av en familie i åtte dager, med sikte på uttransportering etter ytterligere ti dager, sammenliknet med 76 dager i pågående sak, og Høyesterett har fastholdt at domstolene må vurdere anmodninger om forlenget internering strengere etter hvert som tiden går (Rt. 2007, s. 797). Høyesteretts dommer av 1. april 2014, som ble avsagt etter 14 dagers internering, eliminerte derfor ikke utsiktene til å vinne frem med fremtidige anker. Forfatterne kunne med rimelighet ha forventet en ny vurdering fra Høyesterett på et senere tidspunkt i interneringen. For det tredje er påstanden om mangel på rimelige utsikter til å vinne frem uforenlig med de grundige undersøkelsene domstolene på forskjellige nivåer gjør av anmodninger om internering under paragraf 106 i utlendingsloven, der de beslutter løslatelse hvis interneringen ikke er forholdsmessig eller er i strid med Norges internasjonale forpliktelser. Statsparten henviser til Oslo tingretts kjennelse av 1. oktober 2014 om å løslate en mor og hennes tre år gamle datter og til Borgarting lagmannsretts kjennelse av 12. august 2016 om å løslate en familie med fire barn.

4.4 Videre tok forfatterne ikke opp artikkel 7, 9, 17 (1) eller 24 i konvensjonen og nedla ingen påstand om brudd på artikkel 7, 17 eller 24 i konvensjonen overfor Høyesterett. De tok heller ikke opp at det var uklart hvilke av garantiene i paragraf 174–191 i straffeprosessloven som gjelder barn i internering. Dette kunne de ha fremlagt for Høyesterett, som kan vurdere lovanvendelsen opp mot saksforholdene.

Forfatternes merknader til statspartens observasjoner om tillatelighet

5.1 I sine merknader av 10. april 2017 argumenterer forfatterne med at statsparten ikke har bestridt at de har uttømt alle nasjonale rettsmidler ved å appellere til Høyesterett angående den første interneringsperioden, frem til 2. april 2014. De argumenterer også med at de har uttømt alle effektive nasjonale rettsmidler som medførte en rimelig utsikt til å vinne frem, angående hele interneringsperioden. Høyesteretts dom av 1. april 2014 var en av de første sakene der den uttalte seg om internering av mindreårige innvandrere. Det var fra da av klart at retten ville godkjenne en slik internering med mindre forfatternes omstendigheter skulle endre seg dramatisk. Retten avviste også den neste anken som ble ført for den angående internering av barn, i 2016, og har aldri erklært internering av familier med spedbarn eller småbarn ved Trandum-senteret for ulovlig.

⁶ Statsparten legger ved et 15 sider langt bakgrunnsnotat om prosedyrene for uttømming av nasjonale rettsmidler i asylsaker og interneringssaker i norsk rett.

5.2 Forfatterne bestrider at de siste leddene i paragraf 184, 185 og 187 i straffeprosessloven ville ha vært effektive, siden det ikke ville ha gitt mening å kreve at interneringen av familien skulle opphøre ut over Oslo tingretts prøving av interneringens lovlighet ved begynnelsen av hver nye periode. Videre er paragraf 185 og 187 utformet med tanke på straffesaker, noe som ikke var relevant her.

5.3 Forfatterne hevder at statsparten prøver å utsette komiteens vurdering av kommunikasjonen for å forlenge interneringen av mindreårige innvandrere av hensyn til stortingsvalget i 2017. De bemerker [her oversatt fra engelsk] at «når rettspraksisen til landets høyeste domstol har avgjort den aktuelle saken, og slik eliminert enhver utsikt til å vinne frem med en anke til de nasjonale domstolene, er ikke forfatterne forpliktet til å uttømme de nasjonale rettsmidlene».⁷ De bemerker også at det ifølge internasjonal rettspraksis 'er tilstrekkelig at klageren har ført saken for den høyeste instansen i det nasjonale rettsapparatet', og at det ikke er nødvendig å ta i bruk ytterligere rettsmidler 'hvis utfallet åpenbart vil bli en gjentakelse av beslutningen som allerede er truffet'.⁸ Det at de har så kompetente advokater, understreker at de visste hva de gjorde da de ikke anket alle kjennelsene.

5.4 I tillegg argumenterer forfatterne med at Høyesterett har begrenset prøvingskompetanse. I sine kjennelser av 1. april 2014 bemerket Høyesterett at dens kompetanse var begrenset til å prøve sakshåndteringen og lagmannsrettens juridiske tolking, i tråd med paragraf 388 (1) i straffeprosessloven og domstolens rettspraksis (Rt. 1998 s. 1599). Retten så derfor bort fra at forfatterne gjorde gjeldende artikkel 3 i FNs konvensjon om barnets rettigheter og artikkel 5 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon. Den var også forhindret fra å prøve interneringens forholdsmessighet og nødvendighet og eventuelle nye fakta. Videre har Høyesteretts beslutning i Rt. 2007, s. 797 ingen relevans, ettersom retten ikke brukte samme tilnærming i saken deres. Statsparten har aldri før argumentert for at Høyesterett kan prøve om en internering er forenlig med statspartens forpliktelser overfor menneskerettighetstraktater.

5.5 Videre opprettholdt kjennelsen i Borgarting lagmannsrett av 16. mai 2014 interneringen av familien, som på det tidspunktet hadde vart i åtte uker, noe som viser at ingen ankeinstans ville ha funnet interneringen ulovlig på et tidligere tidspunkt eller i lys av Oslo tingretts kjennelse av 28. mai 2014.

5.6 23. juni 2017 la forfatterne frem en kopi av en dom fra Borgarting lagmannsrett av 31. mai 2017 som erklærte at interneringen av en barnefamilie ved Trandum-senteret i en «mye kortere periode» i 2014 var ulovlig. 22. august 2017 ble forfatterne informert om at dommen var endelig.⁹

Statspartens observasjoner om tillatelighet og realitetsspørsmålene

6.1 I sine observasjoner av 6. juni 2018 bemerker statsparten domstolenes *raisonnement* for å beslutte og bekrefte at familien skulle interneres, også hva gjelder sønnens rettigheter. Kommunikasjonen utelater de delene av kjennelsen av 25. mars 2014 fra Borgarting lagmannsrett som vurderte hans situasjon ved Trandum-senteret, alternativer til internering og informasjon om politiets plan om å bringe familien til den afghanske ambassaden for å innhente dokumentasjon. Statsparten bemerker også at politiet i sin anmodning av 28. mars 2014 informerte Oslo tingrett om at barnevernet hadde uttalt at det ville være bedre for forfatternes sønn å bli værende hos foreldrene og tilbringe mer tid på lekeplassen utendørs. Barnevernet foreslo også å gi ham et større utvalg av forskjellige leker og opplyste at de hadde til hensikt å besøke familien en gang per uke. Politiet informerte også om at familien ikke lenger ble låst inne fra 24. mars 2014, men ble flyttet til et egnet

⁷ *Imari Länsman and Others v. Finland* (CCPR/C/52/D/511/1992), avsn. 6.2.

⁸ *Salem Case (Egypt, USA)* (1932) 2 RIAA 1161, 1189; Den faste domstol for mellomfolkelig rettspleie, *Panevezys-Saldutiskis* (1939), serie A/B nr. 76, s. 18; Den europeiske menneskerettighetskommisjon, *X. v. Austria* (1960), 30 ILR 268, 271, avsn. 202; *Interpretation of Article 24 of the Treaty of Finance and Compensation of 27 November 1961 (Austria v. Federal Republic of Germany)* (1972) 19 RIAA 3, 16; Third report on diplomatic protection, av John Dugard, spesialrapportør (A/CN.4/523), avsn. 42.

⁹ Forfatterne henviser til en publisasjon om dommen: <https://idcoalition.org/news/historic-norway-ruling-detention-of-children-is-inhumane/>.

rom i nærheten av lekerommet. Neste dag ble de ført til et aktivitetssenter, der de fikk anledning til å tilberede mat og leke. Fordi sønnen deres hadde vært forkjølet siden de ankom, ble han undersøkt av en sykepleier hver dag fra mandag til fredag. Videre opplyste politiet om at familieenheten var bemannet med kvalifisert personell som var vant til målgruppen, og at det ble ordnet med at familien kunne bestemme flere ting på egen hånd.

6.2 Politiet informerte etterpå tingretten om at barnevernet hadde besøkt familien 25. april 2014 og funnet at sønnen deres, trass i den kritiske situasjonen, ikke virket særlig berørt av det som foregikk rundt ham, selv om han ville ha godt av å tilbringe noe tid utenfor senteret. 30. april 2014 tok Oslo tingrett anmodningen om å forlenge interneringen til følge, men fastsatte perioden til to uker i stedet for de fire det ble anmodet om, av hensyn til sønnen. Tingretten fant at et barn på hans alder ikke burde bo ved Trandum-senteret, i hvert fall ikke i lengre tid. Den merket seg at barnevernet skulle besøke familien to ganger hver uke, og at det var lagt planer om å ta ham med ut på aktiviteter tre ganger i løpet av perioden på fire uker.

6.3 I kjennelsen av 14. mai 2014 besluttet tingretten å internere familien i to nye uker i stedet for de fire det ble anmodet om, og fastslo «under en viss tvil» at videre internering ikke var uforholdsmessig. 16. mai 2014 avviste Borgarting lagmannsrett forfatterens anke og la vekt på fremdriften i politiets arbeid med å returnere familien til Afghanistan, og vurderte det slik at sønnen gitt sin unge alder sannsynligvis ikke opplevde interneringen på samme måte som eldre barn ville ha gjort. 28. mai 2014 besluttet Oslo tingrett igjen at familien skulle interneres i to uker i stedet for de fire ukene det ble anmodet om.

6.4 Statsparten argumenterer at forfatterens beskrivelse av Trandum-senteret inneholder unøyaktigheter. Den bemerker at Politiets utlendingsenhet er underlagt Politidirektoratet. Senteret var utstyrt for å ta seg av familier med barn, herunder med en felles stue, et kjøkken, en gårdsplass og et aktivitetsområde. Rapporten fra 2016 fra senterets tilsynsråd uttaler at familieenheten er godt organisert og bemannet, og ikke minner om et fengsel, og at uteplassen er tilpasset barn. Det er hovedsakelig kvinnelig ansatte ved personalet, og disse har erfaring med å jobbe med familier. Det er tilgang til et tilstrekkelig utvalg mat og drikke. Helsetilbudet er bredere enn for de fleste utlendinger i Norge. Barnefamilier blir skjermet mot kontakt med andre internerte så langt det er praktisk mulig. Det var ikke uroligheter i 2014. Det eneste tilfellet av selvskading i 2014 var med fru Ali selv. I desember 2017 ble familieenheten ved Trandum-senteret flyttet til et nytt sted. I mars 2018 vedtok Stortinget at barn bare kan settes i forvaring som en siste utvei, og fastsatte nye grenser for interneringens varighet.

6.5 Statsparten bemerker at familieenheten ble tilført ekstra personell for å sikre at familien fikk tilstrekkelig hjelp. Statsparten henviser til loggen i UTSYS over hendelser relatert til tilsyn, utdeling av medisiner og legetimer til familien.¹⁰ Som følge av en rutineendring ble døren til familiens oppholdssted låst om nettene bare frem til 24. mars 2014. Rutinene ble anvendt fleksibelt; forfatterne bestemte i stor utstrekning når de ønsket å bruke gårdsplassen eller aktivitetshallen. Det var sykepleiere og en lege hos dem nesten hver dag, og de vurderte sønnens tilstand som generelt god. Personalet tilbød familien å besøke en lekeplass utenfor senteret. De fikk følge av vakter, siden herr Ali tidligere hadde forsøkt å rømme. Politiets utlendingsenhet samarbeidet tett med barnevernet, også om at det var i hans interesse å bli plassert i beredskapshjem. Statsparten kan ikke vurdere innholdet i legeerklæringen angående fobiene hans, som ble utstedt mer enn to år etter at de bodde ved senteret.

6.6 Statsparten bestrider at forfatterne uttømte de nasjonale rettsmidlene for den første interneringsperioden, siden de ikke gjorde påstandene gjeldende overfor domstolene. Alternativt har de ikke uttømt rettsmidlene angående artikkel 7 og 17 for hele interneringsperioden og artikkel 9 og 24 i konvensjonen for perioden etter 2. april 2014. Tvilen retten ga uttrykk for (avsnitt 6.2–6.3) viser at vurderingen deres ikke var statisk.

¹⁰ Statsparten bemerker at loggsystemet var nede fra 28. til 31. mars 2014, men at politiet oppga at samme rutine ble fulgt i denne perioden, og at det ble tilbudt lufting og aktiviteter ut over det som var planlagt.

6.7 Statsparten bemerker at Borgarting lagmannsrett i sin dom av 31. mai 2017 om internering av en annen familie, vurderte at utlendingsloven åpner for å internere barn sammen med foreldrene sine, at henvisningen til straffeprosessloven i utlendingsloven er tydelig nok til å forhindre vilkårlige interneringer, og at paragraf 184 og 187 i straffeprosessloven gjelder for innvandringssaker.¹¹ Retten vurderte imidlertid videre internering som uforholdsmessig og fant brudd på artikkel 3, 5 (1) og 8 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon, artikkel 3 og 37 (a) og (b) i FNs konvensjon om barnets rettigheter og artikkel 93 andre punktum og 94 andre punktum i Grunnloven. Ifølge statsparten viser dette at nasjonale rettsmidler hadde en rimelig utsikt til å være effektive.

6.8 Statsparten bemerker at Høyesteretts kompetanse er begrenset til å prøve hvordan lagmannsretten håndterte en sak, og dens tolking av loven, herunder hvorvidt den ga tilstrekkelige grunner til sin forholdsmessighetsvurdering. Høyesteretts kompetanse er imidlertid ikke begrenset hva gjelder lagmannsrettens anvendelse av menneskerettighetene i Grunnloven eller menneskerettsloven.

6.9 Statsparten fremhever at forholdene ved familieenheten til Trandum-senteret ikke utgjorde et brudd på familiens rettigheter under artikkel 7 i konvensjonen, ettersom fasilitetene og tilgangen til aktiviteter, helsehjelp og barnevernet var tilstrekkelig til å sikre deres fysiske og psykiske integritet og menneskeverd (avsnitt 6.1–6.5).

6.10 Hva gjelder påstanden under artikkel 9 i konvensjonen fremhever statsparten at interneringen av familien var rettslig begrunnet, og henviser til rettens kjennelse. Paragraf 106 i utlendingsloven åpner for internering av «utlendinger», noe som innbefatter voksne og barn under 15 år. Henvisningen til straffeprosessloven i utlendingsloven gir tilstrekkelig klarhet om vilkårene for å internere barnefamilier. Graden av skjønn som er overlatt til politiet og domstolene, er tilstrekkelig snevert til å forhindre vilkårlig internering. Videre fant ikke Den europeiske menneskerettighetsdomstolen noe brudd på artikkel 5 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon i noen av sakene som ble gjort gjeldende av forfatterne, og avsnittet i Husabø-rapporten de siterer, gjelder barn som søker om asyl på egen hånd.

6.11 Statsparten fremhever at konvensjonen ikke åpner for 'en så detaljert forholdsmessighetsvurdering' som forfatterne har fremsatt, og at domstolene i rimelig grad begrunnet interneringens nødvendighet og forholdsmessighet. FNs menneskerettighetskomité og FNs komité for barnets rettigheter har ikke utelukkert all bruk av internering av barn.¹² Mens Working Group on Arbitrary Detention og FNs komité for barnets rettigheter vurderer internering av barn utelukkende på grunnlag av foreldrenes migrasjonsstatus som uakseptabel, fremkommer dette ikke av norsk lovgivning. Familier blir bare satt i forvaring hvis de ikke samarbeider om returen sin, og det er reell risiko for at de vil rømme, som i pågående sak. Hva som er barnets beste interesse, må vurderes konkret. Dette ble gjort i tilfellet med forfatternes sønn, også over tid. Hvis det er tilstrekkelig grunnlag for å sette foreldrene i forvaring, er det som regel i barnets beste interesse å være sammen med dem. Politiets utlendingsenhet og domstolene vurderte at mindre inngripende tiltak var utilstrekkelige gitt risikoen for rømming. Derfor var interneringen ikke uforholdsmessig. Interneringens varighet var ugunstig, men den skyldtes at foreldrene nektet å samarbeide, og den ble regelmessig prøvd.

6.12 På samme grunnlag vurderer statsparten at familiens internering var rimelig, nødvendig og forholdsmessig. Det fant derfor ikke sted noe brudd på konvensjonens artikkel 17 eller 24.

¹¹ Statsparten bemerker at denne forståelsen av straffeprosessloven ble bekreftet i et forslag til ny forskrift fra Justisdepartementet (prop. 126 L (2016-2017)), s. 37 og 42 og nå gjenspeiles i den endrede paragraf 106 b § 6 i straffeprosessloven. Departementet erkjente at paragraf 185 § 6 i nevnte lov ikke kan anvendes på immigrasjonssaker.

¹² Statsparten henviser til generell merknad nr. 6 fra FNs komité for barnets rettigheter angående behandling av barn uten ledsagere og barn som er skilt fra sine foresatte utenfor opprinnelseslandet sitt (CRC/GC/2005/6), avsn. 61–63.

6.13 Statsparten viser til at konvensjonen ikke uttrykkelig gir komiteen mandat til å avgi uttalelser om rettsmidler ved brudd på konvensjonen. Statsparten vurderer uansett ikke komiteens syn som rettslig bindende. Hvis komiteen finner et brudd, vil det utgjøre tilstrekkelig godtgjøring. Det er ingen grunn til å avvike fra komiteens regel om ikke å spesifisere pengebeløp. Trass i sitt syn på saken har statsparten besluttet å gi en erstatning på NOK 70 000¹³ til sønnen gitt de unike omstendighetene ved hans opphold på Trandum-senteret. Statsparten fremhever at dette utgjør tilstrekkelig godtgjøring i tilfelle det blir påvist et brudd. Anmodningen om lovendringer går ut over kravet om å unngå gjentakelser. En anmodning om å unngå gjentakelse vil være foreldet (se avsnitt 6.4).

Forfatternes merknader til statspartens observasjoner om tillatelighet og realitetsspørsmålene

7.1 I sine merknader datert 19. juni 2018 argumenterer forfatterne at erstatningen som tilbys, ikke gir grunnlag for en minnelig løsning eller utgjør en tilfredsstillende godtgjøring (avsnitt 3.5). Den tilbudte erstatningens størrelse er utilstrekkelig gitt internasjonal og norsk presedens.¹⁴

7.2 I sine merknader datert 18. august 2018 argumenterer forfatterne at statspartens tilbud om erstatningen medfører en anerkjennelse av brudd på konvensjonen. De er uenige i statspartens presentasjon av faktaene. De argumenterer at det er umulig for dem å bevise bruddene som fant sted under interneringen av dem, og at det påhviler statsparten å bevise at bruddene ikke fant sted.¹⁵ Statspartens observasjon om at samme regime ble fulgt fra 28. til 31. mars 2014, da UTSYS-loggen ved Trandum-senteret var nede, er ikke annet enn en påstand. Verken den eller UTSYS-loggen fremstår som troverdig. Døren til cellen var låst hver eneste natt under oppholdet deres. De fikk ikke tilgang til lege. Statspartens merknad om at de fikk besøk av sykepleiere nesten hver dag, viser hvor vanskelig oppholdet var for dem.

7.3 Forfatterne argumenterer med at Borgarting lagmannsretts dom av 31. mai 2017 om skadeserstatning avvek fra konsekvent rettspraksis og gjaldt en familie som heller ikke vant frem med å protestere på interneringen sin. Videre ble dommen avsagt tre år etter at denne familien ble sendt ut av landet.

Statspartens tilleggsobservasjoner

8.1 I sine tilleggsobservasjoner av 19. september 2018 observerer statsparten at den har tilkjent sønnen NOK 70 000. Statsparten argumenterer med at forfatternes henvisning til resonnementet angående bevisbyrden i Den internasjonale domstolen i Haags dom i *Diallo*-saken ikke kan brukes, ettersom den saken handlet om prosessuelle garantier, i motsetning til påstandene i gjeldende sak. I utgangspunktet skal forfatterne bevise påstandene sine. Statsparten vurderer at den har oppfylt sin forpliktelse til å fremlegge relevante beviser, da den er i bedre stand til å innhente relevante beviser enn motparten.

- 8.2 Statsparten henviser til avgjørelsen i Den europeiske menneskerettsdomstolens kjennelse i *I.F. v. Norway* og *I.F.F. v. Norway*, som gjaldt en afghansk familie med en ett år gammel datter som klaget på sin internering ved Trandum-senteret i 2016.¹⁶ Retten erklærte henstillingene uantakelige som følge av manglende uttømming av nasjonale rettsmidler, basert på Borgarting lagmannsretts dom av 31. mai 2017.

¹³ Anslagsvis € 7350 på tidspunktet for statspartens observasjoner.

¹⁴ Forfatterne henviser til summen på \$ 85 000, som Den internasjonale domstolen i Haag tilkjente for interneringen av én person i *Ahmadou Sadio Diallo (Republic of Guinea v. Democratic Republic of the Congo)*, erstatning, dom, Haagdomstolens rapporter fra 2012, s. 324, og til at Oslo lagmannsrett tilkjente NOK 40 000 til hvert av barna i saken til en annen familie som var internert ved Trandum-senteret.

¹⁵ *Ahmadou Sadio Diallo (Republic of Guinea v. Democratic Republic of the Congo)*, realitetsspørsmål, dom, Haagdomstolens rapporter fra 2010, s. 639, 660–1, avsn. 55.

¹⁶ Kjennelse av 28. juni 2018 (henstilling nr. 62363/16 og 62803/16).

Innsigelser og prosedyrer fremfor komiteen

Vurdering av tillatelse

9.1 Før komiteen tar stilling til en påstand i en merknad, må komiteen i tråd med regel 97 i forretningsordenen avgjøre om kravet er tillatt under tilleggsprotokollen.

9.2 I samsvar med kravet i artikkel 5 (2) (a) i tilleggsprotokollen har komiteen fastslått at samme forhold ikke blir gransket under en annen internasjonal gransking eller forliksbehandling.

9.3 Komiteen merker seg statspartens henvisning til at kommunikasjonen må avvises fordi de nasjonale rettsmidlene ikke var uttømt, ettersom forfatterne ikke anket tingrettens kjennelser av 2. april, 30. april og 28. mai 2014 og heller ikke Borgarting lagmannsretts kjennelse av 16. mai 2014. Komiteen merker seg videre forfatternes påstand om at de uttømte alle effektive nasjonale rettsmidler med rimelig utsikt til å vinne frem, gitt Høyesteretts dommer av 1. april 2014, det begrensede omfanget av domstolens prøving og dens mangel på en uttrykkelig vurdering av grunnene forfatterne gjorde gjeldende angående menneskerettighetene. Komiteen merker seg også deres argument om at Borgarting lagmannsretts dom av 16. mai 2014 viser at ingen ankeinstans ville ha funnet interneringen ulovlig på et tidligere tidspunkt. Videre merker komiteen seg argumentet om at Oslo tingretts kjennelse av 28. mai 2014 viser at det var ineffektivt å ta i bruk ytterligere rettsmidler, ettersom de allerede hadde vært internert i åtte uker. Ikke desto mindre merker komiteen seg at tvilen Oslo tingrett ga uttrykk for angående forholdsmessigheten ved videre internering, i sine kjennelser av 30. april 2014 og 14 mai 2014, er i overensstemmelse med statspartens henvisning til at domstolene ifølge Høyesteretts rettspraksis må vurdere anmodninger om forlenget internering strengere etter hvert som tiden går. Komiteen mener derfor at Høyesteretts dommer av 1. april 2014 ikke eliminerte noen utsikter til å vinne frem med fremtidige anker. I lys av dette mener komiteen at forfatternes argument om at det var nytteløst å benytte flere rettsmidler, ikke fritok dem fra å gjøre dette, gitt at de nasjonale domstolene måtte foreta en reell evaluering av saken deres. Komiteen konkluderer at forfatterne ikke har uttømt alle tilgjengelige nasjonale rettsmidler i forbindelse med interneringen deres etter 2. april 2014.

9.4 Komiteen har merket seg statspartens henvisning til at forfatterne ikke benyttet prosessen under siste ledd av paragraf 184 i straffeprosessloven og paragraf 106 i utlendingsloven, eller siste ledd i paragraf 185 og 187(a) i straffeprosessloven, og viser til at statsparten ikke har klargjort hvorvidt disse prosessene ville ha gitt forfatterne en større mulighet for løslatelse enn de rettsmidlene de tok i bruk. I lys av det ovenstående mener komiteen at forfatterne har uttømt alle tilgjengelige nasjonale rettsmidler hva gjelder interneringen av dem fra 19. mars 2014 til 2. april 2014.

9.5 Komiteen merker seg statspartens argument om at forfatterne ikke tok opp artikkel 7, 9, 17 (1) eller 24 i konvensjonen eller hovedpoenget i konvensjonens artikkel 7, 17 eller 24 fremfor Høyesterett. Komiteen bemerker imidlertid at forfatterne i sin anke til Høyesterett henviste til sin anke til Borgarting lagmannsrett, der de hadde gjort gjeldende artikkel 5 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon og artikkel 3 i FNs konvensjon om barnets rettigheter. Komiteen er derfor tilfredse med at forfatterne tok opp hovedpoenget i påstandene sine under konvensjonens artikkel 9 og 24 overfor de nasjonale domstolene, men kan ikke bringe på det rene at de tok opp hovedpoenget i påstandene sine under artikkel 7 og 17 (1) i konvensjonen. Komiteens konklusjon er derfor at den ikke er avskåret under artikkel 5 (2) (b) i tilleggsprotokollen fra å undersøke kommunikasjonen hva gjelder påstandene under artikkel 9 og 24 i konvensjonen. Komiteen erklærer derfor at det er tillatt å bruke kommunikasjonen til å ta opp spørsmål under disse artiklene angående familiens internering fra 19. mars 2014 til 2. april 2014, og fortsetter med sin vurdering av realitetsspørsmålene.

Vurdering av realitetsspørsmålene

10.1 Komiteen har undersøkt gjeldende kommunikasjon i lys av all informasjon som er lagt frem av partene.

10.2 Komiteen merker seg forfatternes argument om at familiens internering var vilkårlig og ulovlig under konvensjonens artikkel 9, siden grunnlaget for frihetsberøvelse i norsk lov ikke er tydelig nok; at det ikke ble gitt en passende begrunnelse for hvorfor interneringen var nødvendig, forholdsmessig og det minst inngripende tiltaket; og at internering av et barn basert på foreldrenes migrasjonsstatus alltid er ulovlig.

10.3 Komiteen minner om at internering som ledd i en saksbehandling for innvandringskontroll ikke er vilkårlig i seg selv, men at interneringen må begrunnes med at den er nødvendig og forholdsmessig i lys av omstendighetene, og at den må revurderes etter hvert som tiden går.¹⁷ Komiteen minner også om at det ved interneringsvedtak må vurderes relevante faktorer i hver enkelt sak, og at vedtaket ikke kan bygge på en ufravikelig regel for en vid kategori; at vedtaket må vurdere hvorvidt det er mulig å oppnå samme resultat med mindre inngripende tiltak, for eksempel rapporteringsplikt, kausjonering eller andre vilkår som kan forhindre rømming; og at vedtaket må være underlagt periodiske evalueringer og rettslig prøving.¹⁸ Komiteen minner videre om at barn ikke bør være gjenstand for frihetsberøvelse annet enn som en siste utvei, og da i kortest mulig tid, samtidig som barnets beste interesse skal være et grunnleggende hensyn når man avgjør interneringens varighet og betingelser, og dessuten at man må ta hensyn til den store sårbarheten og det sterke omsorgsbehovet til barn som er uten ledsagere.¹⁹

10.4 I pågjeldende sak merker komiteen seg at familien ble holdt i forvaring i medhold av en kjennelse fra Oslo tingrett av 19. mars 2014, basert på paragraf 106(1)(b) i utlendingsloven, som fastslår at «En utlending kan pågripes og interneres når [...] det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen vil unndra seg iverksettingen av et vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket». Komiteen merker seg at relevante forberedende arbeider bekrefter statspartens observasjon om at uttrykket «utlending» var ment å omfatte både voksne og barn.²⁰ Komiteen finner derfor at interneringen av familien i perioden 19. mars 2014 til 2. april 2014 var begrunnet i nasjonal rett.

10.5 Komiteen minner om at en arrestasjon eller internering kan være hjemlet i nasjonal rett og likevel være vilkårlig.²¹ Begrepet «vilkårlighet» skal ikke sidestilles med «ulovlig», men må tolkes videre for å omfatte elementer som uhensiktsmessighet, urett, mangel på forutsigbarhet og rettferdig rettergang i tillegg til elementer som rimelighet, nødvendighet og forholdsmessighet.²² I den forbindelse merker komiteen seg at Oslo tingretts kjennelse av 19. mars 2014 og Borgarting lagmannsretts kjennelse av 25. mars 2014 ikke bygget på en ufravikelig regel for en vid kategori, men på en vurdering av familiens internering i lys av de spesifikke omstendighetene i saken deres. Dette omfattet det funnet at det ifølge domstolens vurdering ikke var noen alternativer til internering, gitt at det forelå konkrete grunner til å mistenke at familien ville rømme, siden de hadde overskredet fristen for å forlate Norge i mer enn ett år og ikke hadde samarbeidet om returen, blant annet ved å benekte at de var afghanere etter en tidligere uttransportering til Afghanistan.

10.6 Komiteen merker seg videre forfatternes argumenter angående interneringsforholdene (avsnitt 2.4–2.7). Komiteen minner om at selv om vilkårene for internering hovedsakelig er behandlet i konvensjonens artikkel 7 og 10, kan interneringen være vilkårlig hvis de internerte behandles på en måte som ikke samsvarer med det angivelige formålet med interneringen.²³ Videre må vedtak om internering av migranter også ta hensyn til hvilken virkning interneringen har på deres fysiske og mentale helse.²⁴ All nødvendig internering bør finne sted i egnete, rene lokaler som ikke minner om en straffeanstalt.

¹⁷ Generell merknad nr. 35 (CCPR/C/GC/35), avsn. 18.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ibid., avsn. 18, 62.

²⁰ Stortingsproposisjon nr. 3 L (2010–2011), s. 55; stortingsproposisjon nr. 138 L. (2010–2011), s. 54.

²¹ Generell merknad nr. 35 (CCPR/C/GC/35), avsn. 12.

²² Ibid.

²³ Ibid., avsn. 14.

²⁴ Ibid., avsn. 18.

Det bør ikke brukes et fengsel til dette.²⁵ Basert på den arkiverte informasjonen mener komiteen at forfatterne ikke har vist at behandlingen de fikk under interneringen, ikke var i overensstemmelse med formålet for at de ble holdt i forvaring. I lys av det ovennevnte kan ikke komiteen se at interneringen av familien fra 19. mars 2014 til 2. april 2014 var i strid med deres rettigheter under konvensjonens artikkel 9.

10.7 Komiteen merker seg imidlertid forfatternes påstand om brudd på sønnens rettigheter under konvensjonens artikkel 24. Komiteen gjentar at prinsippet om barnets beste er en integrert del av hvert enkelt barns rett til slike beskyttelsestiltak som følger av barnets stilling som mindreårig, fra familiens, samfunnets og statens side, slik konvensjonens artikkel 24 (1) krever.²⁶ Komiteen merker seg også felles generell merknad nr. 4 (2017) fra Komiteen for beskyttelse av rettighetene til alle migrasjonsarbeidere og medlemmer av deres familier og nr. 23 (2017) fra FNs komité for barnets rettigheter angående menneskerettighetene til barn som er berørt av inn- og utvandring, i opprinnelsesland, transittland, destinasjonsland og returland, som sier at internering av barn på bakgrunn av foreldrenes migrasjonsstatus utgjør et brudd på barnets rettigheter og er i strid med prinsippet om barnets beste, gitt den skade som følger av enhver frihetsberøvelse og den negative virkningen internering av utlendinger kan ha på barns fysiske og mentale helse og på utviklingen deres, og at muligheten til å sette barn i forvaring som en siste utvei ikke bør gjelde i behandling av innvandringssaker.²⁷ Komiteen merker seg også rettspraksisen ved Den europeiske menneskerettsdomstolen, der domstolen har vurdert et mulig brudd på artikkel 3 i Den europeiske menneskerettskonvensjon basert på tre faktorer som handlet om å plassere barn i utlendingsinternat, nemlig barnets alder, hvor egnede lokalene de blir holdt i, er, og interneringens varighet.²⁸ Den merker seg at domstolen også har lagt vekt på at et mindreårig barns særlige sårbarhet er en avgjørende faktor i vurderingen og skal veie tyngre enn foreldrenes immigrasjonsstatus.²⁹

10.8 I pågående sak merker komiteen seg forfatternes påstander om at fasilitetene ved Trandum-senteret ikke var godt nok utstyrt til å ivareta familier med små barn i mer enn én natt, og informasjonen om at de fleste familier ikke blir ved senteret i mer enn én natt. Komiteen merker seg videre forfatternes påstand om at familien ble innlosjert i en liten celle som i hvert fall de første nettene ble låst, og påstanden om at sønnen deres ble redd som følge av politiets tilstedeværelse. Den merker seg også påstanden om at familieenheten ikke var atskilt fra resten av senteret, slik at sønnen deres ble eksponert for skrik og rop fra andre internererte, blant annet hver gang de gikk til uteplassen eller for å snakke med legen eller den juridiske rådgiveren sin. Komiteen merker seg også forfatternes påstand om at søvnmonstret til sønnen deres ble forstyrret, og at han var våken om nettene, noe barnevernet mente skyldtes mangel på aktivisering på dagtid. Komiteen merker seg videre opplysningen fra forfatterne om at en rapport fra Menneskerettsutvalget til Norsk psykologforening konkluderte med at Trandum-senteret ikke egnet seg for barn, siden det fungerte som et «fengsel» med begrenset adgang for psykologer og psykiatere. Den merker seg opplysningen om at familieenheten ifølge rapporten ikke muliggjør den nære fysiske kontakten barn kan ha behov for, at høye piggrådgerder var synlige fra den utendørs lekeplassen, at barn ikke fikk lov til å beholde leker, kosedyr eller klær, og at foreldrene ikke kunne styre barnas liv. Komiteen merker seg også forfatternes opplysning om at Stortingets ombudsmann for forvaltningen og den nasjonale forebyggingsenheten mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse har kritisert senteret for å være uegnet for barn på grunn av støynivået fra flyplassen som ligger like ved, og fordi familieenheten ikke var skjermet mot andre enheter, slik at barn blir eksponert for uroligheter, selvskading og selvmordsforsøk.

²⁵ Ibid.

²⁶ *Maalem v. Uzbekistan* (CCPR/C/123/D/2371/2014), avsn. 11.8; *Bakhtiyari v. Australia* (CCPR/C/79/D/1069/2002), avsn. 9.7.

²⁷ CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23, avsn. 5, 9 of 10.

²⁸ Den europeiske menneskerettsdomstolen, *N.B. and others v. France*, henstilling nr. 49775/20, 31 mars 2022, avsn. 46; *M. and others v. France*, henstilling nr. 33201/11, 12. juli 2016, avsn. 70; *S.F. and others v. Bulgaria*, henstilling nr. 8138/16, 7. desember 2017, avsn. 78-83.

²⁹ *N.B. and others v. France*, avsn. 47.

Komiteen merker seg også forfatterens opplysning om at lederen for Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere har konkludert med at senteret ikke er et tilfredsstillende psykososialt miljø for barn. Endelig merker komiteen seg forfatterens påstand om at statspartens myndighetsorganer ikke gjorde noe forsøk på å finne andre tiltak som er mindre inngripende enn internering, for eksempel å plassere familien i en annen type losji, og at de ikke i tilstrekkelig grad tok hensyn til sønnens situasjon. I den forbindelse merker komiteen seg også at Justis- og beredskapsdepartementet i et brev datert 6. juni 2018 informerte forfatterne om at det «på eget initiativ har vurdert de særlige omstendighetene ved Wahaj Alis 76 dager lange opphold ved Trandum-senteret. Departementet har besluttet å tilkjenne ham NOK 70 000 i erstatning». Komiteen merker seg også partenens informasjon (se avsn. 5.6 og 6.7) om at Borgarting lagmannsrett 31 mai 2017 i en sak som gjaldt internering av en annen barnefamilie ved Trandum-senteret, vurderte videre internering av nevnte familie som uforholdsmessig og fant brudd på artikkel 3, 5 (1) og 8 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon, artikkel 3 og 37 (a) og (b) i FNs konvensjon om barnets rettigheter og artikkel 93 og 94 i Grunnloven.

10.9 Komiteen merker seg også statspartens argument om at interneringen av familien ved Trandum-senteret ble ansett som en siste utvei som følge av at man fant det var en risiko for at de ville rømme før utvisningsvedtaket kunne gjennomføres. Komiteen merker seg imidlertid spesifikt forfatterens påstand om at Trandum-senterets art og forholdene der gjør det uegnet for barn, som nærmere beskrevet i avsnittet foran, og mener at en rimelig vurdering av alle omstendighetene ville ha talt imot å internere barnet så lenge som det ble gjort her. Komiteen mener derfor at statsparten ved å internere forfatterens sønn under de forholdene som forelå ved senteret, og ved å unnlate å vurdere mulige alternativer til internering på en passende måte, ikke på en behørig måte vurderte barnets beste som et grunnleggende hensyn, i strid med dets rettigheter under konvensjonens artikkel 24.

11. Med henvisning til artikkel 5 (4) i tilleggsprotokollen er komiteen av den oppfatning at de foreliggende fakta viser at statsparten har brutt rettighetene til forfatterens sønn under konvensjonens artikkel 24.

12. I henhold til artikkel 2 (3) (a) i konvensjonen er statsparten forpliktet til å gi forfatterens sønn et effektivt rettsmiddel. Dermed er den pålagt å gi full godtgjøring til de enkeltpersonene hvis rettigheter under konvensjonen er blitt brutt. Statsparten er derfor forpliktet til blant annet å gi forfatterens sønn en adekvat erstatning for rettighetsbruddene. Den bør også sørge for at slike brudd ikke forekommer i fremtiden.

13. Idet det tas hensyn til at statsparten ved å ha gjort seg til part av tilleggsprotokollen har anerkjent komiteens kompetanse til å fastslå om det har forekommet brudd på konvensjonen, og at statsparten i henhold til artikkel 2 i konvensjonen har påtatt seg å sørge for alle enkeltpersoner i sitt territorium og legge rettighetene som fremgår av konvensjonen, inn under sin jurisdiksjon, samt sørge for et effektivt og håndhevbart rettsmiddel når det er blitt fastslått at det har funnet sted et brudd, ønsker komiteen innen 180 dager å motta informasjon fra statsparten om hvilke tiltak som er iverksatt for å gi virkning til komiteens synspunkter. Statsparten plikter også å offentliggjøre de foreliggende synspunktene og spre dem vidt på det offisielle språket statsparten bruker.

Vedlegg I:

Felles uttalelser av komitémedlemmene José Santos Pais og Imeru Tamrat Yigezu (tar delvis dissens)

1. Vi beklager at vi ikke kunne si oss helt enige med flertallet i komiteen om de gjeldende synspunktene. I stedet mener vi at det forekom et brudd på forfatterne og deres sønns rettigheter under konvensjonens artikkel 9.

2. Forfatterne har uttømt alle effektive nasjonale rettsmidler med rimelig utsikt til å vinne frem, hva gjelder interneringens fulle lengde, gitt Høyesteretts dommer av 1. april 2014, det begrensede omfanget av domstolens prøving og dens mangel på en uttrykkelig vurdering av grunnene forfatterne gjorde gjeldende angående menneskerettighetene. I motsetning til flertallets resonnement (avsn. 9.3) skulle man, ikke bare av uavklarte eller formelle grunner, etter vårt syn ikke bare ha vurdert interneringsperioden fra 18. mars til 2. april 2014, men hele perioden forfatterne og deres sønn var internert. Det foreligger faktisk ingen beviser for at en ankeinstans ville ha funnet interneringen av forfatterne ulovlig på noe tidspunkt før eller etter april 2014.

3. I sin kjennelse av 19. mars 2014 besluttet Oslo tingrett at familien skulle interneres frem til 2. april 2014, tatt i betraktning at den hadde unnlatt å forlate Norge i mer enn ett år etter den meddelte tidsfristen, og det var en reell mulighet for at de ville rømme. Retten konkluderte at familien ikke ville returnere frivillig til Afghanistan, at det ikke var noen alternativer til å internere dem, og at interneringen ikke var uforholdsmessig. Familien skulle holdes i forvaring ved Trandum-senteret (avsn. 2.2).

4. Beslutningen ble opprettholdt av Borgarting lagmannsrett 25. mars 2014 og i dobbeltbeslutningen fra Høyesterett 1. april 2014 (avsn. 2.3). I denne forbindelsen uttalte Høyesterett dette:

«Høyesteretts ankeutvalg bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolking, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd. [...] Utvalget finner det enstemmig klart at anken ikke kan føre frem. Anken blir derfor å forkaste i medhold av straffeprosessloven § 387 a første ledd.» Det ble ikke gitt ytterligere argumenter.

5. Oslo tingrett traff etterfølgende vedtak angående familiens internering 2. april, 30. april, 14. mai (oppretholdt av Borgarting lagmannsrett 16. mai) og 28. mai 2014. Resonnementet i den første kjennelsen av 19. mars var den samme i alle etterfølgende kjennelser (avsn. 2.3), noe som betyr at interneringen av forfatterne og sønnen deres, som varte i 76 sammenhengende dager, fortsatte å bli vurdert som forholdsmessig av nasjonale domstoler i hele denne perioden.

6. Interneringen av forfatterne ved Trandum-senteret hadde stor innvirkning på dem og sønnen deres (avsn. 2.4–2.5, 7.2), og selv statsparten erkjenner noen vanskeligheter (avsn. 6.1–6.5). Senteret ble ansett som uegnet for barn av Menneskerettighetsutvalget til Norsk psykologforening og av Stortingets ombudsmann for forvaltningen og den nasjonale forebyggingsenheten. Lederen for Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere har tatt til orde for at interneringen av barn i Norge er ulovlig, at senteret ikke er et psykologisk tilfredsstillende miljø (avsn. 2.6). Også myndighetsorganet som har ansvar for senteret, Politiets utlendingsenhet, har erkjent at senteret «*ikke er et optimalt sted for barn*» (avsn. 2.7).

7. Forfatterne mente at de ikke hadde rimelig utsikt til å vinne frem med ytterligere rettsmidler for flere etterfølgende forlengelser av interneringen (avsn. 2.8). I den forbindelse bemerker statsparten at Høyesterett har fastholdt at domstolene må vurdere anmodninger om videre internering strengere etter hvert som tiden går (Rt. 2007, s. 797) (avsn. 4.3). Nasjonale domstoler fortsatte imidlertid å forlenge interneringen av familien og fant hver gang at dette var forholdsmessig. Høyesteretts dom av 1. april 2014 (ovenfor, 4) var en av de første sakene der den uttalte seg om internering av mindreårige innvandrere. Selv to år etter at forfatterne og sønnen deres ble uttransportert til Pakistan i juni 2014 avviste Høyesterett en anke som ble ført for den angående internering av barn i 2016

(internering av en familie i åtte dager, mot internering i 76 dager i gjeldende sak – avsn. 4.3). Videre har den aldri erklært internering av familier med spedbarn eller småbarn ved Trandum-senteret som ulovlig (avsn. 2.8, 5.1). Den anså seg også som forhindret fra å prøve forholdsmessigheten og nødvendigheten ved internering og eventuelle nye fakta (avsn. 5.4), et argument statsparten erkjenner (avsn. 6.8).

8. Rettsavgjørelsene av 30. april og 14. mai 2014 forlenget den med samme begrunnelse, selv om det var tvil om hvorvidt interneringen var av en uforholdsmessig art, (avsnitt 6.2, 6.3), og selv om domstolene skulle ha vurdert anmodninger om videre internering strengere etter hvert som tiden gikk (ovenfor, 7). Videre har de nasjonale domstolene ikke vurdert det som er i barnets beste interesse. Selv om interneringen er funnet å være lovlig og forholdsmessig ved begynnelsen av interneringsperioden, ble den vilkårlig og uforholdsmessig i og med forlengelsene, både for forfatterne og barnet deres. 31. mai 2017, tre år etter at forfatterne ble uttransportert, erklærte Borgarting lagmannsrett endelig interneringen av en barnefamilie ved Trandum-senteret i 2014 for en «*mye kortere periode*» som ulovlig (avsn. 5.6), av det som sannsynligvis var liknende grunner.

9. Selv begrunnelsen for å vedta at familien skulle interneres er uavklart. I sin kjennelse av 25. mars 2014 avviste Borgarting lagmannsrett alternativer til internering, siden forfatterne ikke hadde oppgitt hvor utenfor Trandum-senteret de ville oppholde seg. Advokatene deres foreslo imidlertid på det tidspunktet at de var villige til å bo på asylsenteret i stedet (avsn. 3.1, 3.4).

10. Vi kan derfor ikke se hvilke effektive rettsmidler med en rimelig utsikt til å vinne frem forfatterne skulle ha benyttet seg av for å bestride interneringens lengde. Interneringen fra 19. mars til 2. juni 2014 var derfor vilkårlig og uforholdsmessig og innebar et brudd på artikkel 9 i konvensjonen for hele familiens vedkommende.

Vedlegg II

Felles uttalelse av komitémedlemmene Arif Bulkan og Héléne Tigroudja (tar delvis dissens)

1. Vi er enige i flertallets konklusjon om bruddet på artikkel 24 i konvensjonen angående rettighetene til forfatternes barn som følge av at det ble internert – et brudd som indirekte ble anerkjent av statsparten selv med en *ex gratia*-erstatning (sic) for de 76 dagene han var internert. Som det er blitt understreket av mange internasjonale og regionale menneskerettsorganer, for eksempel FNs barnekomité (CRC), Komitéen for beskyttelse av rettighetene til alle migrasjonsarbeidere og medlemmer av deres familier (CMW), Working Group on Arbitrary Detention, Den interamerikanske menneskerettighetsdomstolen og Den europeiske menneskerettighetsdomstolen, er frihetsberøvelse for et barn utelukkende basert på foreldrenes migrasjonsstatus i strid med det særlige vernet de trenger i barndommen. I rådgivende uttalelse nr. 21 (2014) trakk Den interamerikanske menneskerettighetsdomstolen opp et tydelig skille mellom frihetsberøvelse som følge av kriminalitet (ungdomskriminalitet) og internering i innvandringssaker. De samme normene kan ikke gjelde for begge, og for sistnevnte sammenheng understreket San José Tribunal [her oversatt fra engelsk] at «frihetsberøvelse for barn utelukkende basert på migrasjonsforhold går ut over kravet om nødvendighet fordi dette tiltaket ikke er helt nødvendig for å møte til behandlingen av innvandringssaken eller for å garantere gjennomføring av et utvisningsvedtak [...]»¹ Komiteens flertall sluttet seg til dette standpunktet og en felles generell merknad gitt i 2017 av CRC og CMW om samme tema,² og fant et brudd på artikkel 24 med grunnlag i at statspartens myndighetsorganer unnlot å gi særlig vern til forfatternes to år gamle barn.

2. Flertallet i komiteen konkluderte samtidig, ganske overraskende, at det ikke var skjedd noe brudd på artikkel 9 (individuell frihet) for forfatterne og barnet deres. Denne konklusjonen er faktisk og rettslig i uoverensstemmelse med funnet om et brudd på artikkel 24. Det er rent faktisk umulig å respektere de beste interessene til et to år gammel barn under behandling av en innvandringssak samtidig som man ignorerer nødvendighetene som følger av foreldrerollen. Statsparten kan ikke på noen som helst måte overholde sine forpliktelser overfor et mindreårig barn samtidig som den internerer barnets foreldre, fordi barn i en så sårbar alder ikke kan klare seg selv. Internering av foreldre under slike omstendigheter er derfor vilkårlig og utgjør et brudd på artikkel 9; alternativt vil flertallets standpunkt sette opp en uoppnåelig norm. Mer alvorlig er det at denne tilnærmingen medfører mange farer, ettersom den kan motivere statsparter til å skille barn fra foreldrene sine.

3. Komiteens flertall hoppet over en av de viktigste påstandene fra forfatterne, nemlig vilkårligheten av *familiens* frihetsberøvelse (se avsn. 3.1), og bare overfladisk undersøkte situasjonen til toåringen under artikkel 24 uavhengig av interneringssaken under artikkel 9 i konvensjonen. Det er vårt standpunkt at disse to påstandene ikke kan undersøkes hver for seg: Av de grunnene som er nevnt ovenfor, skulle det to år gamle barnet *ikke under noen omstendigheter* ha blitt plassert i internering, og statens beskrivelse av fasilitetens art er irrelevant. Man skulle derfor ha lagt større vekt på å vurdere hvor nødvendig det var å frarøve foreldrene friheten deres: Det var ikke nok, som statens innvandringsmyndigheter anga, å nevne at de hadde «tilstrekkelig grunnlag» for å sette foreldrene i forvaring (se avsn. 6.11). Toåringens særlige sårbarhet burde ha fått dem til å finne *alternative tiltak* til å berøve familien dens frihet.

4. Stilt overfor forfatternes påstand var det at statsparten støttet seg på prinsippet om «familieenhets» (avsn. 6.11), både kynisk og ufølsomt sett i lys av forestillingene om barns rettigheter, som er i utvikling. Standpunktet om at barn må få være sammen med foreldrene sine, også når sistnevnte er

¹ I/A Court H.R., Rights and guarantees of children in the context of migration and/or in need of international protection. Rådgivende uttalelse OC-21/14 av 19. august 2014. Serie A nr. 21, avsn. 154 (opprinnelig fotnote utelatt).

² For relevante henvisning, se avsn. 10.7 om gjeldende synspunkter.

under frihetsberøvelse, kan ikke brukes som en unnskyldning. Som vektlagt av Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i *Popov v. France* [her oversatt fra engelsk]: «selv om foreldre og barns gjensidige avhengighet av hverandre utgjør en grunnleggende side ved familielivet [...], kan man ikke slutte av dette at det faktisk at familieenheten opprettholdes, nødvendigvis garanterer respekt for retten til familieliv, særlig når familien holdes i forvaring.»³ Dette betyr at stater ikke kan bruke prinsippet om «familieenheten» til å krenke barnets beste interesse. I tillegg viser statspartens argumenter en bekymringsverdig mangel på anerkjennelse av barnets mentale, emosjonelle og fysiske utvikling. I sin inngivelse til komiteen argumenterer statsparten at barnet var svært ungt og derfor ikke nødvendigvis opplevde interneringsanstalten som et særlig stressende miljø (se særlig avsn. 6.3). Slike resonnementer tar ikke hensyn til den særlige sårbarheten til barn, også svært unge barn. Stater kan ikke rettferdiggjøre forvaring av en småbarnsfamilie med at alt barnet trenger, er å være sammen med foreldrene sine. Barn – også veldig unge barn – er svært sårbare, og deres mentale, emosjonelle og fysiske utvikling burde være en viktig faktor når man vurderer nødvendigheten av frihetsberøvelse for familien.

5. I gjeldende sak har statens myndighetsorganer tatt utgangspunkt i foreldrenes stilling som migranter i analysen av om det var nødvendig og forholdsmessig å frata familien friheten dens. Gitt barnets svært unge alder og dets store sårbarhet burde de i stedet tatt utgangspunkt i barnets rettigheter og lagt nødvendig vekt på disse i beslutningsprosessen for *familien* som et hele. Siden de unnlot å gjøre dette, mener vi at faktaene ikke bare viser et brudd på artikkel 24, men også på artikkel 9 for familien.

6. Avslutningsvis ser vi gjerne at statsparten erkjenner at det har skjedd et brudd på rettighetene til forfatterens sønn, slik *ex gratia*-utbetalingen til forfatterne indikerer. Faktaenes alvorsgrad og barnets sårbarhet skulle ha fått statsparten til klart og utvetydig å anerkjenne feilene myndighetsorganene begikk, og bruddene på konvensjonen, for å garantere at noe liknende ikke skal skje igjen.

³ Eur. Court H.R. *Popov v. France*. Dom av 19. januar 2012. Henstilling nr. 39472/07 et al. avsn. 134.

Vedlegg III

Felles uttalelse av komitémedlemmene Shuichi Furuya og Marcia V. J. Kran (tar dissens)

1. Vi er kommet til en annen konklusjon enn flertallet av komiteen og har ikke funnet et brudd på rettighetene til forfatternes sønn under konvensjonens artikkel 24.
2. Det saken gjelder, er hvorvidt forfatterne har vist at statsparten unnlot å gi sønnen deres tilstrekkelig beskyttelse, slik artikkel 24 i konvensjonen krever, ved å internere ham ved Trandum-senteret mellom 19. mars 2014 og 2. april 2014.
3. Blant de problemene forfatterne spesifiserer angående Trandum-senteret, er hovedanklagen deres at mens de ble holdt i forvaring: a) så ble de plassert på en liten celle som ble låst om natten; b) manglet det tilgang på aktiviteter på dagtid for den to år gamle sønnen deres; c) hadde ikke sønnen tilgang til leker; d) hadde han ikke tilgang til psykisk omsorg. I tillegg argumenterte forfatterne med at statsparten ikke vurderte mindre inngripende tiltak enn internering ved Trandum-senteret.
4. Statsparten har tilbakevist hver av påstandene og bemerket at anbefalingene fra barnevernet ble fulgt opp for å sikre den fysiske og psykiske integriteten til forfatternes sønn. Etter fem dager, 24. mars 2014, ble familiens rom ikke lenger låst om nettene, familien ble flyttet til et mer egnet rom i nærheten av barnas lekerom, og sønnen ble undersøkt av kvalifisert helsepersonell for å håndtere forkjølelsen han hadde pådratt seg. Statsparten fremhever også at Borgarting lagmannsrett vurderte mindre inngripende tiltak 25. mars 2014.
5. Forfatterne og statsparten har dermed avvikende syn på hvorvidt forfatternes internering ved Trandum-senteret oppfylte kravene til internering av barn i innvandringssaker.
6. Som det fremgår av flertallssynet, er interneringsperioden som alle nasjonale rettsmidler er uttømt for, perioden på 15 dager fra 19. mars 2014 til 2. april 2014. Derfor må forholdene ved Trandum-senteret veies opp mot de mer tungtveiende kravene til internering av barn i innvandringssaker i mars og april 2014. Flertallets henvisning til de forhøyede normene for internering av barn som ble utviklet senere, måler statsparten opp mot en norm som ikke fantes på det tidspunktet, i strid med det allmenne prinsippet om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft.
7. Kravene til internering av barn i innvandringssaker per mars og april 2014 er tilgjengelige i relevante internasjonale dokumenter og retningslinjer fra denne tidsperioden. For det første spesifiserer rettspraksisen til denne komiteen og generell merknad 14 fra FNs barnekomité at det primære hensynet man må ta for alle vedtak som involverer mindreårige, er barnets beste interesse. For det andre bemerker rapporten fra FNs barnekonvensjon og FNs spesialrapportør for menneskerettighetene til migranter at barnet ikke bør skilles fra familien sin. For det tredje krever retningslinjene fra De forente nasjoners høykommissær for flyktninger (UNHCR) at alle asylsøkere behandles på en human og verdig måte. Gjeldende normer spesifiserer også at interneringen ikke bør ha karakter av straff; at familien må ha sitt eget losji; at det må gis nødvendig medisinsk behandling og tilveiebringes et fysisk rekreasjonstilbud, og at internering bare skal vurderes som en siste utvei.
8. Når man bruker 2014-normen på gjeldende sak, viser bevisene at statsparten gjennomførte en løpende vurdering av barnets beste interesse og konkluderte med at det ikke skulle skilles fra foreldrene. Statsparten fremhevet at barnevernet ga råd om at familiens interneringsrom ikke skulle låses, at familien skulle flyttes nærmere barnas lekerom, og at barnet skulle få tilgang til rekreasjonsaktiviteter. Alt dette ble gjennomført med en gang. Barnevernet besøkte familien til forskjellige tider under interneringen for å forsikre seg om at barnet fikk adekvat behandling. Barnet fikk medisinsk oppfølging. Videre anga statsparten at

mindre inngripende tiltak faktisk ble vurdert av Borgarting lagmannsrett 25. mars 2014, men at interneringen ved Trandum-senteret ble funnet nødvendig som følge av risikoen for at familien skulle rømme, siden de ikke hadde samarbeidet om den opprinnelige returen til Afghanistan. I sum viser bevisene som forelå for komiteen, at statsparten opptrådte i overensstemmelse med kravene til internering av barn i innvandringssaker under de omstendighetene som forelå i 2014. Ettersom normene for internering siden har utviklet seg, kunne utfallet ha blitt annerledes dersom dagens normer skulle anvendes på denne sakens fakta. Men denne kommunikasjonen gjelder en tidligere tidsperiode.

9. Statsparten anga at familieenheten i 2017 ble flyttet til et nytt sted på grunn av problemer ved Trandum-senteret. Denne senere endringen, sammen med endringene i nasjonal lovgivning om barn i innvandringssaker i 2018, viser at statsparten er var på at normene om internering av barn i innvandringssammenheng er i utvikling.

10. I lys av det ovennevnte er det ikke tilstrekkelig grunnlag for å finne at statsparten ikke i tilstrekkelig grad oppfylte kravene til internering av barn i mars og april 2014. Vi var derfor ikke i stand til å finne et brudd på artikkel 24 i konvensjonen.

Vedlegg IV

Individuell uttalelse av komitémedlem Duncan Laki Muhumuza (bifaller)

1. Jeg er glad for å slutte meg til flertallet med følgende tilføyelser.
2. Etter mitt syn har statsparten gjort seg skyldig i et brudd under art. 24 i konvensjonen.
3. Kommunikasjonen handler om at forfatterne og sønnen deres, som på det tidspunktet var 1–2 år gammel, var internert ved Politiets utlendingsinternat på Trandum i 76 sammenhengende dager. Forfatterne bemerker at Utlendingsdirektoratet avviste asylsøknaden deres 18. juli 2012. Utlendingsnemnda avviste anken deres 5. februar 2013 og påla dem å forlate Norge innen 13. mars 2013. De følte at livene deres ville være i fare i Afghanistan og anket derfor vedtaket, men anken ble ikke tatt til følge 18. og 22. mars 2013. 17. mars 2014 ble forfatterne deportert til Afghanistan. Ved ankomst Kabul hevdet forfatterne at de var pakistanske statsborgere, noe som gjorde at afghanske myndigheter nektet å slippe dem inn. Etter at de hadde returnert til Norge 18. mars 2014, ble forfatterne og sønnen deres satt i forvaring ved Politiets utlendingsinternat.
4. Neste dag, 19. mars 2014, besluttet Oslo tingrett at familien skulle interneres frem til 2. april 2014. Retten mente at siden familien hadde unnlatt å forlate Norge i mer enn ett år etter tidsfristen, medførte det en reell mulighet for at de ville rømme. Dette, sammen med den falske påstanden om at de var pakistanske statsborgere, førte til en ugunstig kjennelse fra domstolen. Retten konkluderte at de ikke ville returnere frivillig til Afghanistan, og at det på grunn av risikoen for rømming ikke var noen alternativer til å internere dem. Mitt gjennomtenkte standpunkt er at alt dette burde ha fått retten til å treffe en avgjørelse i forfatternes favør. De kan ikke returnere frivillig til Afghanistan, der livene deres vil være i stor fare.
5. Jeg gir derfor uttrykk for at statsparten handlet i strid [med konvensjonen], på følgende grunnlag:

Behandlingen av det lille barnet var grusom og umenneskelig, og forfatternes sønns stilling som mindreårig ble fullstendig ignorert. Han ble behandlet som en voksen og utsatt for forhold som ble ansett som ugunstige selv for voksne. Barnets rettigheter under konvensjonen er ikke betinget av foreldrenes status.

6. Norges påstander om at forfatternes sønn hadde tilgang til et utendørs lekeområde er en minimalistisk tilnærming til statspartens forpliktelser overfor barnets rettigheter. Ved å skille barnet fra foreldrene sine burde statsparten, som den primære plikthaveren, ha funnet alternativer som var i barnets beste interesse, i stedet for å internere det ved et senter som minnet om et fengsel¹.

7. «En rapport fra Menneskerettighetsutvalget til Norsk psykologforening sier at Trandum-senteret er uegnet for barn. Det fungerer som et 'fengsel' der knapt en eneste psykolog eller psykiater får adgang. Rapportene forteller at familieenheten ikke muliggjør den nære fysiske kontakten barn kan ha behov for, og at høye piggetrådgerder er synlige fra den utendørs lekeplassen. Barna får ikke lov til å beholde leker, kosedyr eller klær, og foreldrene kan ikke styre barnas liv. Miljøet kjennetegnes av stress og ustabilitet. I desember 2015 kritiserte Stortingets ombudsmann for forvaltningen og den nasjonale forebyggingsenheten mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse senteret for å være uegnet for barn på grunn av støynivået fra flyplassen som ligger like ved, som er landets største, og fordi familieenheten ikke er skjermet mot andre enheter, slik at barna eksponeres for uroligheter, selvskading og selvmordsforsøk. Lederen for Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere har tatt til orde for at interneringen av barn i Norge er ulovlig, at senteret ikke er et psykologisk tilfredsstillende miljø for barn, og at gjeldende praksis er i strid med FNs barnekonvensjon.» Søvn mønsteret til forfatternes sønn ble så forstyrret at han var våken om nettene. Barnevernet mente at dette fenomenet skyldtes mangel på aktivisering på dagtid.

¹Som beskrevet i avsnitt 2.6 i kommunikasjonen.

Forfatterens sønn ble stadig sykere og hadde symptomer på sterk feber, særlig etter klokken 22:00. En kveld da han var ekstra dårlig, ble forfatterne nektet å gå til lekerommet og å få gå til legen, noe som fikk dem til å se etter gjenstander de kunne bruke til å ta selvmord. Da barnevernet tok dem ut av senteret for at sønnen skulle få leke, var det flere uniformerte politibetjenter til stede, noe som fikk dem til å føle seg som kriminelle.²

8. Etter mitt syn utgjør denne behandlingen av forfatterens sønn en grusom «straff» som følge av foreldrenes handlinger, som statsparten mente å rette opp. Atskillelse av barnet fra foreldrene, i strid med art. 9 i Konvensjonen om barnets rettigheter. Det var statsparten som tok initiativ til denne atskillelsen, og sønnen fikk ikke ha direkte og sammenhengende kontakt med foreldrene sine. Staten iverksatte derfor et uforholdsmessig tiltak under håndtering av saken, fordi de krenket forfatterens rett til å anvende rettens beslutning.

9. Rent faktisk unnlot statsparten å anerkjenne barnet som et uavhengig individ med unike rettigheter som tilfaller det gjennom dets stilling som mindreårig. «Myndighetene gjorde så å si ingenting for å finne andre og mindre inngripende virkemidler enn internering, for eksempel å plassere familien i en annen type losji eller kreve at de meldte fra hvor de var, noe forfatterne hadde gitt uttrykk for at de ville akseptere.»³

10. Jeg er derfor enig i at det ble funnet et brudd på rettighetene til forfatterens sønn under art. 24 i konvensjonen som følge av de uforholdsmessige tiltakene som ble truffet under interneringen som fant sted før de skulle uttransporteres. Når man tar hensyn til situasjonen i Afghanistan, slik den fremkommer i media og i offisielle rapporter fra forskjellige overvåkingsorganer, burde komiteen se det som en vitterlig kjensgjerning at det å sende noen tilbake under slike omstendigheter, medfører at man setter livene deres i fare, og utgjør et brudd på menneskerettighetene.

² Avsnitt 2.5 i kommunikasjonen

³ Avsnitt 3.4 i kommunikasjonen